

**СТАНОВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА В
УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ОСВІТИ**

Дошкільний вік є сензитивним періодом для оволодіння мовою. Мова розглядається як "канал зв'язку" для одержання інформації з немовних сфер буття, засобом пізнання світу від конкретно-чуттєвого до понятійно-абстрактного" [1]. А. Богуш визначає мову як 1) універсальний засіб навчання і виховання людини; 2) енциклопедія людського досвіду; 3) першооснова нагромадження культурних цінностей, засіб вираження змісту культури, спосіб введення окремої людини в процес суспільного культурного розвитку; 4) компонент духовної культури суспільства; 5) засіб координації всіх виробничих процесів; 6) функціонуюча система, нерозривно пов'язана з усіма галузями суспільного життя [2]. Мова існує і виявляється у акті мовлення. За останній час дослідженням проблем навчання мови та розвитку мовлення займались А. Богуш, Ф. Сохін, О. Ушакова, К. Крутій, Н. Гавриш та ін. Результати цих досліджень дозволили теоретично обґрунтувати та окреслити три аспекти характеристики завдань розвитку мовлення дітей дошкільного віку:

- структурний (формування різних структурних рівнів мови – фонетичного, лексичного, граматичного);
- функціональний, або комунікативний (формування навичок оволодіння мовою в її комунікативній функції, розвиток зв'язного мовлення, двох форм мовленнєвого спілкування – діалогу та монологу);
- когнітивний, пізнавальний (формування здібності до елементарного усвідомлення явищ мови та мовлення) [5].

Питання розвитку мовлення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в дошкільлі є малодосліджуваною тематикою. Одночасно з цим, деякі вчені досліджують застосування ІКТ у викладанні

філологічних дисциплін у загальноосвітніх закладах (українська мова - О. Брацлавська, В. Воробцова, О. Пшеничникова, І. Радченко, Н. Сороко; російська мова - І. Бакаленко, С. Богданова, А. Фінькова, З. Курбатова; іноземна мова - О. Зимовець, О. Зубов, В. Ніколаєва). На сучасному етапі розглядаються стимулюючі можливості використання засобів ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) для розвитку мовлення дошкільників [8].

Деякі науковці висловлюють занепокоєння з приводу можливих шкідливих наслідків використання ІКТ для навчання дітей. Зокрема Т. Байрон, П. Вінтерхофф-Шпурк, Р. Пацлаф, О. Петрунько зауважують, що діти, які проводять ненормовано багато часу за комп'ютером, граючи в ігри, можуть у подальшому мати проблеми зі спілкуванням [3; 6].

Доцільно зазначити позитивні дані, отримані в ході різних досліджень, щодо впливу ІКТ на розвиток мовлення дошкільників:

- діти рідко ходять в комп'ютерний куточок по одному. Зазвичай з комп'ютером працюють групи з 3-4 дітей (Rachel Cohen, 1988 і 1999) [4].
- діти, що використовують комп'ютер, в дев'ять разів більше часу відводять для спілкування з напарниками, ніж діти, що вирішують головоломки (Muller and Perlmutter, 1985) [9].
- співробітництво серед дітей веде до спілкування та дискусій [8]. Діти обговорюють те, що вони бажають "намалювати", де розмістити картинку; вони виправляють один одного та співпрацюють при виконанні задачі, яку самі собі ставлять.
- при складанні оповідань до пар картинок, з часом картинка стають все більш складними. Історій, що складають діти стають все довшими. Rachel Cohen засвідчує, що почав з оповідання з декількох слів. до кінця року діти склали історії з кількох строчок, а іноді і сторінок [2].

Педагогами-практиками накопичено досвід використання засобів ІКТ в логопедичній роботі, який засвідчує доцільність використання ІКТ з метою розвитку мовлення дітей різного віку і визначає переваги порівняно з традиційним навчанням:

- диференційований підхід до навчання;
- полісенсорний вплив;
- об'єктивність оцінки;
- використання ігрової форми навчання;
- формування стійкої мотивації і довільних пізнавальних інтересів;
- зняття тривожності і підвищення самооцінки дитини, за рахунок використання системи заохочень – комп'ютерні герої, звукові та мультимедійні ефекти;
- формування співробітництва між дитиною і педагогом.

Формуючи мовленнєву особистість дошкільника слід застосовувати такі засоби ІКТ, які сприятимуть не лише розвитку формальних навичок, а й творення, розуміння і мислення.

Приклад такого інформаційного засобу і відповідного йому середовища дає "Клікер" – створений у Великобританії і впроваджений у більшості дитячих садів і початкових шкіл цієї країни [2]. Такий комплекс дає дитині можливість:

- чути будь-яке написане слово або розповідь;
- пов'язувати картинку, написане слово і записане його звучання (вгаданий зв'язок можна перевірити за допомогою комп'ютера);
- створювати («записувати») речення словами, з'єднаними з відповідними картинками, або поєднанням слів і картинок;
- слухати речення, які читає вголос комп'ютер, і потім «записувати» це речення – реконструювати пропозицію, розставляючи слова в правильному порядку;
- записувати слова або тексти, що промовляються самою дитиною, і прослуховувати запис;

– вводити (з допомогою малюнків або результатів сканування) нові картинки і складати на екрані монітора нові слова за допомогою літер.

Під час заняття з "активного читання" короткої книжки (її паперової і цифрової копій) можна розбити на наступні етапи (різні діти можуть одночасно займатися різними етапами):

– читання книги педагогом;
– обговорення книги і (або) постановка короткої вистави на її основі;
– прослуховування історії ще раз, розгляд ілюстрацій і тексту, спроектованих на великий екран. Діти можуть бачити і чути слова, що виділяються;

– індивідуальне прослуховування історії, під час якого дитина може зупинити розповідь і виділити будь-яке слово, щоб почути його звучання;

– гра зі словами і фразами з історії, демонстрованої на екрані і що лежить на столі у вигляді книги. Наприклад, поставити слова "маленький", "середній" і "великий" поряд з відповідними об'єктами.

Незважаючи на те, що на сьогодні дана тематика є малодосліджуваною, серед педагогічної спільноти спостерігається певний інтерес. Питання використання ІКТ в мовленнєвому розвитку дошкільника є перспективним для подальшого дослідження

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). // Дошкільне виховання, 2012, №7. - С.4-19.
2. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. / Богуш А. // К.: Видавничий дім "Слово", 2004. - 376 с.
3. Даценко Т.О. Інформаційно-комунікативні технології в дошкільній освіті: перспективи та ризики впровадження. / Даценко Т.О. // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя, 2012, 33. - С. 18-19.

4. Калаш И. Возможности информационных и коммуникационных технологий в дошкольном образовании. Аналитический обзор. / Калаш И. // [Электронный ресурс] Режим доступа – <http://iite.unesco.org>
5. Крутій К.Л. Можливості формування мовної особистості у дошкільному віці. // Дошкільна освіта, 2003, №1.
6. Пацлаф Р. застывший взгляд: физиологическое воздействие телевидения на развитие детей / Пацлаф Р.// М.: Evidentis? 2003/ - 224 с.
7. Фоміних Н.Ю. Дидактичні можливості ІКТ щодо формування комунікативної компетенції учнів. / Фоміних Н.Ю. // [Електронний ресурс] Режим доступа – <http://archive.nbuv.gov.ua>
8. Anne White . Oral language idtas using ICT. / Anne White // [Електронний ресурс] Режим доступа – www.ncte.ie
9. Douglas Clements. Dialogue on Early Childhood Science, Mathematics, and Technology Education. First Experiences in Science, Mathematics, and Technology. / Douglas Clements // [Електронний ресурс] Режим доступа – <http://www.project2061.org>